

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 25.

A gazda hitelképessége.

(K. Ö.) A szegény embert meg kell védeni még hitelezőjével szemben is. Nemcsak a hitelezőnek, de az adósnak is van joga. Ezt nálunk nem igen akarják elismerni, mert az egyoldalú gazdasági szabadelvűségből kifolyólag mi mindig csak a hitelező jogait tiszteltük és azokon igyekeztünk tágitani, holott a dolog természetében rejlik, hogy a hitelező amúgy is erősebb az adósnál, tehát úgy a humánus, mint a szociális törvényalkotás azt diktálná, hogy mindenkor a gyengének védelmére keljünk.

Az ember azt hitte, hogy az újabb idők társadalmi és gazdasági fejlődése magával hozza az elmékben és szívekben azt az átalakulást, mely a gyengék védelmét teszi kötelezővé. Csalatkoztunk. A végrehajtási novellával kapcsolatosan a szegény ember ellenségei támasztottak oly zavart, mely könnyen a jó szándékot is megbuktathatta volna.

Szemforgatva mondogatták, hogy nem lehet a kisgazda fundusz instruktuszt mentesíteni, mikor a hitelező a fundusz instruktusz helyett a földjét árverezteti. És mi haszna van akkor a fundusz in-

struktuszból! Azt sem lehet türni, hogy fundusz instruktusz márc. 15-től november 15-ig ne legyen árverelhető. Mert a mai végrehajtási rendszer mellett ebben az esetben teljesen kijátszható és a gazda hitelképtelenné lesz.

Akik tehát a hitelezők előnyeit féltik, azok a gazda hitelképességére való hivalkozással akarnak zavart okozni és a tisztán látást elhomályosítani. Hiu törekvés. Mert amint a mezőgazdasági hitelrendszerben már is beállott az a változás, hogy a kisgazda is, ha törekvő és takarékos, az uzsorás elkerülésével képes személyi hitelét kielégíteni, úgy nem vagyunk hajlandó elismerni, hogy a hitelező egyoldalú jogainak korlátozásából a gazda hitelképességének korlátozása következne be.

Mert különbség van hitel és hitel között. Aki hitelezésből él és a kapitalistát pártfogolja, az azt szeretné, hogy a gazda minél több adósságot csináljon, még olyan adósságot is, mely saját és családja romlását okozza. Aki nemzeti és szociális politikát csinál és az önálló parasztság nemzetfenntartó erejéről öntudatos fogalma van, az csak az oly adósságcsinálást engedi meg a parasztnak, mely képessé teszi a gazdaság folytatására, valamely befektetésre, szóval oly

hitel igénybe vételét, mely gyarapodását célozza.

Ezen az alapon nagyon okosan intézkedik a végrehajtási novella új rendelkezése, hogy a fundusz instruktusz ne legyen árverelhető. Mert ha a türelmetlen hitelező eladatja a gazda felszerelését, ugyan mivel szántson, boronáljon, arasson, takarítson és csépeljen. Éppen azzal, hogy a felszerelés el nem árverelhető, fokozódik hitelképessége, mert képessé tesszük vele a gazdát üzemének folytatására és adósságának aratás után való fizetésére. A hitelre alapított mai gazdasági viszonyok között a gazda sem nélkülözheti a hitelt, de halálos véték lenne a hitelképességet oly irányban továbbra is fentartani, mely oly kölcsön igénybevételére képesíti, ami akár kis könnyelműség, vagy természeti csapás esetén bukását okozza.

Ha az uzsorás nem ad neki pénzt, az nem baj. Az uzsorás és akik a mai végrehajtási rendszer fentartását óhajtják, úgy sem adtak személyi hitelt a kisgazdának. Kibaszta a szorult helyzetét és az aratás idejében foganatosított végrehajtás sokszor a paraszt kisbirtokát is az uzsorás vagy a fiskális kezére juttatta. Ha a kisgazda nem akar az uzsorástól pénzt, rá lesz utalva, hogy személyi hitelt a hitelszövetkezeteknél fedezze. Iga-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Uti levelek a magyar gazdászok angolországi tanulmányutjáról.

London, 1908. jun. 16.

II.

«Egyedül Angliában vannak kitűnő jogászok mert nincs törvénykönyvünk és nincs jogi szakoktatás!» Ezek a felele meglepő szavak szösz szerint Lord Halsburg Cancellar, a főrendiház elnökének a szavai, melyeket társaságunk egyik ilusztris tagja előtt ejtett el!

Ezek a szavak jellemzik elsőben is magát az angolt mint embert, ezek a szavak jellemzik igen találóan az angol életet!

Angol országban csak a produktív munkának van értéke, de ezt aztán meg is becsülik és meg is fizetik.

Ma tekintettük meg a Cambridge-i híres egyetem mezőgazdasági kísérleti telepét. mert minket mint gazdákat ez érdekelt elsőben. De a Cambridgei egyetemen kapcsolatban oly

melegpő dolgokat tudunk meg vezetőinktől, melyek nagyon is érdemesek arra, hogy habár csak futólag is megemlítsük.

Az angol ifjúság tökéletesen tisztában van azzal, hogy nem a bizonyítvány elnyerése — mely nálunk a qualificatiót adja — hanem a komoly tanulás és ebből kifolyólag a pozitív tudás, lehet csak az egyetemen eltöltött éveinek célja. Az egyetemi hallgatók minden tekintetben teljes szabadságot élveznek, a tanulni vágyásnak szabad tere van engedve, mindenki azt tanulja amit akar és amit jónak gondol. Ha érzi aztán hosszas tanulás és gyakorlás után az ifju, hogy biztos a dolgában, akkor pl. az ügyvéd az ügyéi kamarának megfelelő bizottság előtt tesz gyakorlati vizsgát és ha megálja helyét, erről — kívánatra kap bizonyítványt. Az orvosok az orvosi testület előtt adják tanujelét tudásuknak s erről bizonyítványt nyernek.

A hivatalnoki pályák betöltésénél az angol oly eljárást gyakorol, mely aztán érthető módon ambícióvá válik az ifjúságot a tanulásra. A hivatalra pályázóktól nem kéri senki a bizonyítványt, nem kéri senki, hogy hol végezt

sőt még azt sem nézik, hogy ki a »patrónusa« illetve protectora, hanem a pályázókat a szó szoros értelmében versenyre bocsájtják, aki tudásával és rátermettségével kiválik a többi közül, az aztán számíthat az állás elnyerésére.

Angliában nincs proletár, már maga az itt uralkodó szellem megköveteli, megkívánja azt hogy minden embernek legyen reális alapja a megélhetésre.

Itt Angliában egy láthatatlan közös szellem uralkodik, mely csalhatatlanul rá nyomja bélyegét az angol földön létező összes lényekre emberre tárgyra egyaránt.

A higgadt angol számítás meglátszik mindenben, ezen számításnak pedig a basznesság és célszerűség képezi alap elvét.

Már maga a főváros képe jellemzően tárja elénk az angol életet: széles forgalmas utcák, egyszerű azt lehet mondani majdnem egyforma házak vakolatlan téglafalakkal, a kávéházak és más mulató helyek itkasága mind azt árulják el, hogy itt az emberek nem érnek rá óraszámra üldögelni hanem mindenkinek van célja, amiért dolgozzon! Minden házból csak

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, Influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mínthogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkort „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban. — Ára üvegenként 4. — korona.

zán személyi hitelt csak a hitelszövetkezetek adnak, melyeknek módjában áll a kölcsön hovatfordítását ellenőrizni és ezen az úton a kizsákdát szorgalomra takarékosagra szoktatni.

A végrehajtási novella ezzel oly célt is szolgál, melyet bizonyára nem látott előre.

Egészséges és produktív hitel és takarékoság teszi erőssé a nemzet zömét, a parasztsztyált. Aki az ellenkezőjét mondja az csak a végrehajtások számát akarja szaporítani. Igen jól tudjuk, kik azok.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 25.

Elnök: *Fusth Gyula.*

A mai ülés tíz órakor kezdődik. Az elmúlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Wekerle Sándor miniszterelnök benyújtja a *Poszony—Zágráb és Fiume* városoknak nyújtandó kölcsön felvételéről szóló törvényjavaslatot.

Ezután a szeszadó-javaslat tárgyalását folytatták.

Popovics Dusan a zárzó jogán szól, horvát nyelven.

Ezután szavaznak a halasztó indítványok és a határozati javaslatok felett.

A Ház valamennyit elveti.

Majd elfogadják a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául és rátérnek a javaslat részletes tárgyalására.

A címét vita nélkül elfogadják. Az első szakasznál *Roics Milán* és *Muacsevics Vazul* horvátul szólalnak fel.

Masurovics Bogoszláv beszél még horvátul.

Farkasházy Zsigmond szól ezután. Ez a

törvényjavaslat egészen a szegény emberekre nehezedik, azoknak hoz újabb és újabb terheket. A nagyban termelőknél aránytalanul sok kedvezményt biztosít ez a javaslat.

Nagy viszásságok vannak ebben a javaslatban, amelyeket már is korrigálni kellene. Ezt különben maga a miniszter is kijelentette egy reggeli lapban megjelent nyilatkozatában s éppen ezért kívánja a javaslatot csak szeptembertől életbe léptetni, hogy eddig némi átmeneti időt nyerjenek az érdekelt felek.

Lásár Pál: A lapok mindenfélét összeírnak, tévedhetnek is.

Farkasházy: Es ezt *Lásár Pál* mondja, aki még a dekagrammokban is tévedni szokott.

Lásár Pál: Most riportról van szó. Egy riportter tévedett.

Farkasházy Zsigmond: Röviden befejezi felszólalását. Nem fogadja el a szakaszt.

Magács Péter horvátul beszél,

Lorkovics Iván horvátul beszél.

Az elnöki széket *Rakovszky* foglalja el.

Bozóky Árpád: Nem fogadja el a javaslatot, mert ez adó emelést jelent.

Nagy György többször közbeszól, mire az elnök rendre utasítja.

Bozóky Árpád: Ezzel a javaslattal becsapják az országot. (Nagy zaj.)

Kiáltások: Rendre, rendre.

Elnök: Ezért a kifejezésért szigorúan rendreutastja *Bozókyt* és megvonja tőle a szót. (Helyeslés. Zaj a balpárton.)

Novosello Mátyás beszél ezután horvátul.

Surmin György horvátul beszél.

Nagy György a házszabályokhoz kér szót. Az elnök *Bozókyval* szemben nem járt el házszabályszerűen. *Bozóky* csak magyaros nyíltsággal mondta meg azt ami a szívében fekdött. (Derűtlenség.) Az a kérdés megsértette-e *Rakovszky* a házszabályokat.

Kiáltások: Nem!

egy-egy család lakik, s bárha a legtöbb ház alig 3—4 ablakos, de azért 3—4 emeletes. A házak gyorsan egymás mellé vannak építve teljesen egyforma és minden diszt mellőző, de mégis izléses stylben, földszinten pedig az utcáról minden háznak, helyesebben minden családnak külön bejárata van.

Egy jobb módú angol háza berendezése a következő:

A földszint alatt van elhelyezve a konyha, kamara és az első reggeli u. n. «Breakfast» elköltésére egy kisebb szoba.

A földszinten van az ebédlő és könyvtár vagy dohányzó szoba.

I. emeleten: salón illetve f. gadó szoba.

II—III. emeleten: háló szobák

IV. emelet: a szolga személyzet szobái.

A szobák tehát éppen az épület keskeny volta miatt egymás fölött vannak elhelyezve. Ezen elhelyezés pedig a földterület óriási értékében leli magyarázatát. Angliában földterületet építési célra is ritkán adnak el örök áron, hanem a közös megállapodás szerint az építő a földterület tulajdonosának rendes évi bért fizet, kötelesek ő és utódai a házat jó karban tartani, mely a rendes kitért, 99 év után a földtulajdonos utódainak birtokába megy át.

Az angol természetes és észszerű egyszerűség legjobban megmutatja magát az emberen. Egyszerű és praktikus annak öltözködése, ruházata, életmódja és gondolkodása. Az angol háromszor eszik napjában s ebből az esti a főétkezés. Az angol konyha általában jónak, változatosnak és aránylag olcsónak mondható. Az elv az étkezésnél sokfélével de mindenből csak keveset.

A fentiekben vázolt angol jellemvonás meglátszik a mezőgazdaságon is.

Mindenütt és mindenben a kitért cél a ló és a többi ennek van alárendelve. Pl. nagy és híres sertés tenyésztőnél jártunk, olyan állatokat láttunk, melynek darabját óriási összegben adja el tenyésztője és ezen drága állatokat egyszerű fa ólban tartja gazdája. A rendkívül értékes tehének egész éven át a szabadban vannak, alig van egy kis szalmafedélű lészek, mi alá eső vagy szél elől huzódhatnak. Az egyes állatok szintén magukon viselik a tenyésztési célt, mert amelyik ennek meg nem felel azt rögtön kivonják a tenyésztéskől.

Magáról a gazdaságról most még nem sokat írhatok. Fődolog itt természetesen az állattenyésztés. A rendkívül kedvező csapadék dus, enyhe éghajlat gyönyörű réteket és legelőket növel, és lehetővé teszi azt, hogy az állat rendszeren az egész éven át a pompás legelőn élhessen. Ez egy olyan óriási előny melyet nekünk elérni lehetetlenség.

A kiváló állat tenyésztés mellett azonban fel vannak karolva a mezőgazdaság más ágai s ezek közt különösen kiemelendő — a buza — árpa zab és burgonya termelés.

Ezuttal egy általános vázát adtam némileg az angol életnek, s legközelebb midőn már többet láttam ismét, részletesen beszámolok. Most pedig Good bye!

gútori Földes Béla.

Nagy György: Mihelyt *Rakovszky* ül az elnöki székre; — a szómegvonások állandóak.

Kiáltások: Eljen *Rakovszky!*

Nagy György: Majd sajnálni fogjátok meg, hogy most éljeneztek.

Elnöki nyilatkozat.

Rakovszky elnök: Nyilatkozni kíván, *Bozókyt* megelőzőleg figyelmeztette.

Farkasházy: Nem igaz.

Elnök (csenget): *Farkasházy* és társai úgy látszik kevésbé finom illem érzékkel bírnak, mint a Ház többsége *Bozóky* durván megsértette a Házat és hiába mondja *Nagy György*, hogy *Bozóky* csak magyarosan fejezte ki magát. A magyarosság nem egyenlő a durvasággal. (Helyeslés.)

Farkasházy a házszabályokhoz szól. Konstatáljuk, hogy az elnök megsértette a házszabályokat.

Elnök: Ne konstatáljon semmit, Tessék a házszabályokhoz szólani.

Farkasházy tolytatta felszólalását.

Elnök: Konstatálja, hogy *Farkasházy* nem maradt a tárgynál s ezért megvonja tőle a szót. (Helyeslés.)

Farkasházy ismét a házszabályhoz akar szólani.

Elnök: *Bozókyt* illeti a szó.

Bozóky Árpád: Nem követél el durvasértést, csupán tréfákat követél el.

Elnök: Tessék a házszabályokhoz szólani.

Bozóky: Nem személyek ellen.

Elnök: A vitában a képviselőház szeméjéről van szó. Már most azt vita tárgyává nem teheti. Tessék ezt szem előtt tartani. (Helyeslés.)

Bozóky ezután néhány mondat után megvonta az elnök a szót.

Farkasházy: Többszöri elnöki figyelmeztetés mellett szól a házszabályokhoz. Az elnök úgy látszik különbséget tesz jó és rossz képviselők közt, azért bánik egyesekkel oly szigorúan. Ez ellen mindegy tiltakozni fognak. Ezután a horvátok vesznek részt a vitában.

Farkasházy után egy sereg román képviselő beszélt.

Wekerle Sándor válaszol a szakasz ellen felhozott kifogásokra. Kijelentette, hogy *Farkasházy* állításai önkényesek.

A Ház a szakaszt elfogadta.

A következő szakasznál *Farkasházy Béla* *Henrikkel* és *Ugron Gáborral* polemizál.

Bozóky Árpád az osztrák császár szót kívánja bevenni.

Wekerle Sándor ismét beszélt a szakasz mellett. Azt mondja, hogy a lapok által felújított dolgok nem felelnek meg a valóságnak. Legközelebb a sajtóreformra kerül a sor, akkor majd nyilvánosságra kerülnek azok a rugók, melyek a dolgok felvonását intézik.

Az ülés 3 órakor véget ért.

Allami iskolák Nagyváradon.

A községi iskolák fentartása által Nagyvárad városára súlyosodó további nagy terhek tőli szabadulni akarván a város, 20 osztályú állami iskola felállítását kérte a közoktatási minisztertől.

Glacs Antal főispán közbenjárására a közoktatási miniszter teljesítette Nagyvárad város kérelmét s hajlandónak nyilatkozott a 20 osztályú állami iskola felállítására, ha a város

megfelelő új iskolaépületeket s a felszerelést rendelkezésre bocsátja.

A város és a miniszter között létrejött szerződés szerint a miniszter létesítendő nagyvárosi állami iskolákhoz, egyenlő képesítés esetén a nagyvárosi pályázókat nevezi ki tanítókká és tanítónőkké.

Mivel azonban a város az állami iskolák részére szükséges épületeket ez évben nem építheti fel, csak a jövő, vagy még későbbi tanévben lett volna kilátás arra, hogy Nagyvárad megkapja az állami iskolákat.

Nagy meglepetést keltett tegnap a kir. tanfelügyelő átirata a városnál, amelylyel megküldte a közoktatási miniszter hozzáintézett leiratát, amelyben sürgősen utasítja, hogy lépjen érintkezésbe Nagyvárad városával s hívja fel a várost, hogy még a nyáron gondoskodjék az állami 20 osztályú iskola helyiségeiről, mert még ez év szeptember havában megnyitja az állami iskolákat Nagyváradon.

Kijelenti a miniszter, hogy tekintettel ama körülményre, miszerint ez évben már nem építheti fel Nagyvárad a 20 osztály részére szükséges iskolaépületeket, a következő tanévre tekintve attól, hogy új épületek helyezzessenek el az állami iskolák s egy évre megelégszik, ha bérházakban ad otthont a város az új iskoláknak. Az 1909. év szeptember havára azonban köteles a város új iskolaépületekről gondoskodni.

A városi tanács éppen ülésezett a kir. tanfelügyelő átiratának megérkezésekor s azonnal tárgyalás alá vette azt. Megbizta Bordé Ferenc főjegyzőt, hogy a kir. tanfelügyelővel együtt megfelelő helyiségeket keressen a szeptemberben már felállítandó állami iskolák részére.

A megye költségvetése.

A miniszter intézkedése.

Biharmegye költségvetései már egy fél-éve, hogy fent vannak a belügyminiszternél jóváhagyás végett. A nagy késlekedés hátrányára volt a vármegyének kétségtelenül, azonban ez csak azt bizonyítja, hogy a költségvetéseket a jelenlegi kormány tüzetesen keresztül vizsgálja s az elszámolásokat korrigálja. A költségvetés egy része, a háttartási alapra vonatkozó rész leérkezett a minisztertől.

A miniszter a megye által felterjesztett költségvetést nem hagyta jóvá teljességben. A részleteket nagyon sok helyen megváltoztatta s az előirányzott összegekből 26845 koronát törölt. A költségvetés részleteiből adjuk a következőket:

A vármegye által a rendszeresített napidíjas irnokok fizetés emelésére 4032 koronát irányzott elő. Ugy azonban, hogy ezt az állam fedezze.

A miniszter az előirányzott összeget átvette az állam terhére. A következő kikötésekkel. A javításnál minden esetben a szolgálati idő tekintendő alapul. E szerint a 15 napidíjas 2 korona, tizenhárom 2 korona 50 fillér díjazást kell hogy kapjon. Továbbá nem venné rossz néven a miniszter, ha a vármegye gondoskodnék a szolgálatképtelenné vált díjnokokról.

A megye a törvénygyűjteményekre egy esetben 5000 koronát s másik helyen 12000 koronát irányzott elő. A miniszter az első eset-500 koronát hagy meg, a második esetben pedig egészben eltörli az összeget.

A főjegyző részére uti átalány címén felvett 1600 és a főorvos utátalánya címén felvett 400 korona többletet a miniszter törölte.

Az ideiglenes napidíjas irnokok fizetésére a megye 5000 koronát irányzott elő. A miniszter ezt 2000-re szállította le. Ezt azzal indokolja a miniszter, hogy a többi vármegyével összehasonlítva Biharmegye kezelő és segédkezelő személyzettel el van látva kellőleg s ha mégis szükség forog fenn napidíjas irnok alkalmazására, akkor inkább rendszeresítsenek állásokat.

A sorozó helyiségek kltérelésére 1500 korona volt előirányozva. Ezt a miniszter törölte. Ugyancsak törölte a térképekre előirányzott 200 koronás tételt is.

A törlések által összesen 26845 koronával apadt a költségvetés. Az állami hozzájárulás volt eddig 245258 korona, a jelenlegi költségvetés 283485 koronát tesz ki. Az állami hozzájárulás e szerint a folyó évben 528744 koronára és 611 fillérre.

A költségvetés többi tételeit a miniszter jóváhagyta.

Az első anglikán zsinat.

A protestáns felekezetek közt kétségtelenül legvirágzóbb az anglikánoké. A többi már tagadhatatlanul magán viseli a gyengülés, bomlás jelét. Sorukat erősen tizedeli az atheizmus, a nazarénizmus és még egynéhány izmus. Maga az anglikán felekezet sem tudott tovább terjedni a brit birodalom határain, de ott is lassan kénytelen átengedni a tért a feltámadó katolikus hitéletnek.

Az anglikán felekezetnek ezt a viszonylag még erősnek mondható pozícióját nem lesz nehéz megérteni, ha szem előtt tartjuk, hogy államvallás lett gazdagon dotálva, hogy a katolikus dogmákból az anglikánok tartottak meg aránylag legtöbbet, az ősi egyházszervezetet pedig a pápa főségétől eltekintve — egészben megtartották.

Ilyen viszonyok mellett érthető, hogy az anglikánok közt a hareias hangulat eloszlása után egyre nagyobb tért foglalt el a józan ész, a belátás, az igazság felismerése és egyre erősebb lett a vágy, hogy az egész felekezet visszatérjen Rómához, az igaz egyház hűségére. Nem egyszer felhangzott már az egyesülés vágya; de olyan meglepő, impozáns nyilvánulást, aminőnek most tanuja lett a világ, senki sem várt.

VII. Edvárd király, az igazi béke fejedeleme és éles látású állam férfi, zsinatra hívta az anglikán püspököket. Kétszáznegyven anglikán püspök gyűlt össze erre a zsinatra s első és legfontosabb tárgyalás megvitatták a Rómával való egyesülést.

Ennek a ténynek a jelentőségét nem lehet eltagadni. A protestáns államok vezérének Nagybritániának legerősebb felekezete arra használja fel első zsinatát, hogy keresse a Rómával való egyesülés útjait! A férfias beismerésnek olyan ékesen beszélő tanúsága ez, a melynek gondolkodóba kell ejtenie az egész nem katolikus kereszténységet s igaz örömmel kell elöltöntenie minden katolikust.

Még fontosabb a zsinat határozata: kimonodták az anglikán püspökök, hogy lehetségesnek és kívánatosnak tartják a katolicizmus-hoz való visszatérést s ehhez meg is teszik a szükséges lépéseket.

Mit szólnak ehhez a határozathoz Páris jakobinusai, akik a szabadkőműveliség babonás szertartásaiban és nemzetpusztító vallásatlansá-

gában tetszelegnek? És mit szólnak erre mi felénk azok a protestáns barátaink és atyánkfiai, akik mindenkivel kezét fogják, csak hogy a katolikus egyházon vagy annak fiain egyet üthessenek?

Adja Isten, hogy az angolok kezdeményezése sikerrel járjon! Adja Isten, hogy példájuk messzire ragyogjon és követőkre találjon széles földön — s egy sugár essék erre a szétzaggyatott magyar hazára is.

Függetlenségek és a kath. népszövetség

Budapestről vesszük a következőket:

A budapesti függetlenségi pártkörök hivatalos lapja, a *Független Budapest* felszólítja Szentkirályi Zoltán és Zichy Vladimír gróf függetlenségi képviselőket, hogy lépjenek ki a főváros hetedik kerületében szervezett katolikus népszövetségből. A felszólításnak súlyt ad, hogy a fővárosi függetlenségi körök élén Holló Lajos áll s tagjai sorában igen sok neves függetlenségi képviselő van. Szentkirályi Zoltán maga is tagja a VII. kerületi függetlenségi pártkörnek, sőt választmányi tagja.

Azt is beszélük, hogy a VII. kerületi függetlenségi párt választmánya legközelebbi ülésén felszólítja Szentkirályi Zoltánt, a pártkör választmányi tagját, hogy vagy a katolikus népszövetségből lépjen ki, vagy a függetlenségi körből. Zichy Vladimírral szemben ezt nem tehetik, mert nem tagja a VII. kerületi pártkörnek s vele szemben a pártkör kéréssel járul Kossuth Ferenc pártelnökhöz, hogy a függetlenségi képviselőket tiltsa el ilyen irányú szerepléstől.

Leadtuk e tudósítást, de annak komolyságában nem hiszünk. Kossuth Ferenc és pártjának számottevő tagjai jól tudják, hogy a kath. népszövetség nem politikai alakulás, semifele más célja nincs, mint védelmet nyújtani a kath. népnek, felvilágosítani azt a legfontosabb ügyeiről, tanácsokkal, segítséggel támogatni. Pártjelege nincs, néppártiak mellett résztvesznek függetlenségek is mint Nagy Emil, Gothard Sándor, vagy az újvidéki főispán és mások. A budapest-erzsébetvárosi kath. népszövetséget éppen a függetlenségek alakították s ők viszik benne a vezérszerepet. Lehet, hogy ez némely liberálisoknak nem tetszik, de Kossuth bajosan fog változtatni rajta, sőt örül, ha pártját a kath. nép támogatja.

Egy diák öngyilkossági kísérlete.

A meggondolatlanság áldozata.

A meggondolatlanság, a könnyelműség tegnap ismét fegyvert adott egy fiatal gyermek kezébe. Az öngyilkosság híre nagy gyorsasággal terjedt el a városban s a cselekedet okát mindenki az iskolában kereste, ami természetesen nem áll. Tény az, hogy egy előkelő megyei tisztviselő fia fiatalos meggondolatlanságból revolvert fogott s gyáván eldobta magától az életet.

Az esetről, mely a tegnapi nap szenzációja volt tudósítónk a következőket jelent:

Wallner Jenő 17 éves gimnázista tanuló most vizsgázott le a VII. osztályról. A vizsgát nem járt kielégítő eredménnyel, mert egy tantárgyból megbukott. A gimnáziumban, mint magántanuló vizsgázott le. Egy helybeli internátusban nevelkedett.

A diák édesatyja, dr. Wallner Odón megyei főügyész sokat áldozott gyermekei nevelésére s áldozatot Jenőből sem tagadta meg, Jenő azonban a szülői áldozatokat nagyon kihasználta. Mértéktelenül költséget s ha pénze elfogyott adósságokat csinált. Huzamosabb ideig udvarolt egy biharmegyei birtokos leányának, aki azonban figyelmen kívül hagyta a szerelmes diákokat. Ez volt a tulajdonképpeni oka, ami a továbbiak elkövetésére vitte a meggondolatlan diákokat.

A fiatal ember az utóbbi időben komor volt, de érzelmeiről még legmeghittebb barátainak sem szólt. Vasárnap egyszerre, minden bejelentés nélkül eltűnt hazulról. Mint később megállapították, Nagyváradról Nagyszalontára ment s onnan Budapestre. Budapestben töltött idejéről nem tud senki semmit. A fővárosból tegnapelőtt jött haza és itt Nagyváradon egyik ismerősénél tartózkodott. A fiu idehaza látérol édes atyja tudott s rendőri beavatkozást is akart igénybe venni, hogy őt haza vitesse. Ettől a szándékától később azonban elállott s várta a fejleményeket.

Dr. Wallner Odón jelenleg a szülőben lakik. Felesége és leánya Veszprémben időznek. Téli lakásukon, mely Ritoók Zsigmond-utcán van, egyedül Wallner Odón édesanyja tartózkodik. Tegnap délután két óraker egyszerre váratlanul megjelent a Ritoók Zsigmond-utcai lakáson Wallner Jenő. Arca sápadt volt s kedélye levert. Pár szót váltott nagyanyjával. A deákon meglátszott, hogy fáradt s ezért nagyanyja azt a tanácsot adta, hogy feküdjék le.

— Majd lefekszem az édes atyám lakásán.

Mondta a fiu és menni akart. Nagyanyjának feltűnt volt a fiu viselkedése s azt mondta neki, hogy ne menjen el, hanem feküdjék le az ő szobájában. A fiu erre felállott és a másik szobába ment át s maga után bezárta az ajtót. Ez csak feltűnőbbé tette a viselkedését s nagyanyja hogy megnézeze hogy mit csinál odabent, az udvarra néző ablakhoz egy létrát támasztott. Ekkor bentről lövés dördült el.

A lövéstől megrémült nagyanya segélyért kiáltott s az ajtóhoz futott, Ekkor második lövés is hallatszott. Az ajtót feltörték s a szobában vértől borítva találták a fiut. — A házból azonnal orvosért futottak. Az első segélyt dr. Révész Vilmos nyújtotta. Közvetlen ezután megjelentek dr. Móricz Ernő megyei főorvos és dr. Fráter Imre kórházi igazgató főorvos. Az orvosok megvizsgálták a sebeket. Megállapították, hogy a fiu kétszer lőtt. A golyó halántékán ment be s a koponya belsejében megállott.

Az öngyilkossági kísérlet után még nem vesztette el eszméletét s csak testi ereje gyöngült a vérvesztés folytán. Este hat óraker a biharmegyei kórházba szállították, ahol dr. Fráter Imre megoperálta, azonban a golyót nem tudta eltávolítani.

Az orvosok megállapították, hogy a lövéses föltétlen halálosak. Az est folyamán éther injekciót alkalmaztak a betegnél, hogy legalább ma délutánig életben tudják tartani. Ma délután fog ugyanis megérkezni a fiu édesanyja és testvére.

Az eset nagy feltűnést keltett az egész városban.

UJDONSÁGOK.

Gondolatok.

A rendőrt kaszaboló tisztek esete foglalkoztatja a közönséget.

Magát a tényállást más helyütt tárgyaljuk. Ezen a helyen csak a következő száraz tényállást állapítjuk meg:

»Három katonatiszt egy szolgálatban álló rendőrt tetleg bántalmazott«

punktuon.

Álljunk csak meg egy szóra.

A szolgálatban levő rendőr az őrség jogával bír.

Engedelmet kérünk, ki ismerné jobban az őrség jogait, ha nem a katona? Bizony mondom senki.

A szolgálatban álló rendőr a hatóságot képviseli és szentesített törvényeket, rendeleteket, szabályokat hajt és hajtattatja végre.

Felügyel a rendre, éjjel-nappal és a közbiztonságra.

Perzselő meleg, dermedt hideg, eső, hó, vihar mellékes: a rendőr szolgálatban van.

A rendőr becsületes ember és esküdt ember — de mégis ember. Tévedhet, hanyag lehet.

A megkaszabolt rendőr azonban hűségének, becsületességének sajnálatra méltó áldozata.

Annak a rendőrnek nem imponált az aranybojt! Nem égett a biciklin a lámpa: ez kihágás! és ezzel vége.

De akadnak tisztek, kik naponta tanítják és gyakorolják az őrség jogát és kötelességét: a hivatása magasztán álló és kötelességét szabályszerűen teljesítő rendőrt pedig megkardlappozzák.

Hogy ezt katonatisztek követték el, akiknek a fegyelemben, a rendben, a közcsend megóvásában nemcsak példát kell adniok, de gyakran közre is kell működniök: ez az, amiért az illetők felsőbb hatóságától szigorú megtorlást kíván a közönség.

Mi lesz a közbiztonságból, ha a rendőrséget kötelessége teljesítésében — katonatisztek akadályozzák meg?!

Re-re.

* **Körmenet Szent László ünnepe.** Nagyvárad nagyságának alapvetője, Szent László király ünnepén a Kath. Kőr tagjai együttesen kívánják dokumentálni a nagy király emlékezte iránti igaz keresztényi kegyeletüket. Holnap, fél 9-kor a várad-olaszi-i plébánia templomból körmenet indul a székesegyházba, a mely körmeneten a kőr tagjai testületileg vesznek részt; részt vesznek azonfelül mindazok a hívek, akik Szent László iránti tiszteletüket ekként nyilvánítani kívánják. Ugyancsak testületileg vesznek részt a kőr tagjai a székesegyházban az áldozáson. Mindazok, akik Szent László napján meggyónak és a nagyvárad székesegyházban megáldoznak, teljes bucsuban részesülnek. A szent misét Fetszer Antal segéd püspök tartja, dr. Karácsonyi János prépost kanonok pedig prédikál. Este 6 óraker a főgimnázium disztermében ünnepély lesz. A meghívókat most expedálja a rendezőség.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága június hó 7-én délután 3 óraker a városháza I. emelet 35. számú termében ülést tart. Az ülésen a következő ügyek kerülnek tárgyalásra: 1. A magyar aszfalt társaság kérelme, hogy a járdák készítését a miniszterium döntése előtt megkezdhesse. 2. A vágóhídi szabályrendelet szolgálati utasításainak tervezete.

* **A járdák készítése.** Említettük, hogy a Magyar aszfalt gyár részvénytársaság beadvány intézett Nagyvárad város tanácsához, hogy a közgyűlés által hozott határozat alapján ócska aszfaltból készítenő járdák munkálatait a saját felelősségére, a miniszteri jóváhagyás bevárása nélkül már most megkezdhesse. A városi tanács tegnap tárgyalta a beadványt s mivel több felelősség is érkezett be a közgyűlés határozata ellen s a főügyész is aggályosnak találta, hogy a miniszter jóváhagyja-e a közgyűlés határozatát, véleményezés végett kiadták az ügyet a városi tanácsnak Komlóssy József, városi gazdasági tanácsnok, aki szintén felelősséget adott be az ócska asz-

falt felhasználása ellen, jegyzőkönyvbe vétette, hogy a tanácskozásba nem folyt bele s a munkálatok jóváhagyás nélküli megkezdése ellen tiltakozik. — A közgyűlésen tudvalevőleg Béczkay Lajos bizottsági tag azon indítványát is elfogadták, hogy a többi utcák betonból tervezett járdáit is aszfalttal készítsék s a tanács tanulmányozza, hogy mennyivel kerülne többbe az aszfaltjárda, mint a beton. A főmérnök előterjesztette, hogy ujaszfaltból 33.000 koronával kerülne többbe a kérdésben levő utcák járdája, mintha betonból készítenék. Az új falt ellen természetesen senkinek sem lehetne kifogása, de a háztulajdonosokra nagy teher hárulna. Ez esetben helyénvaló volna az utcák új megállapítása. A tanács a számítások eredményét bejelenti a közgyűlésnek.

* **A munkásbiztosítási hivatal hirdménye.** A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal érdekes és terjedelmes hirdményt bocsátott ki, amelyben közli a munkaadókkal és az összes munkásokkal a bejelentés közlő követendő eljárást s midazon kötelezettségeket, amelyek rájuk hárulnak a törvény s a miniszteri rendelet intézkedése folytán. A hirdményt, amelyet a falakra is kiragasztottak, ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

* **Hymen.** Tegnap délután 4 óraker fényes házasságkötés ment végbe a körösparti evref. templomban. Lovag Krassay Körpel Béla kolozsvári gazdasági akadémiai tanár vette nőül etsedi Csapó Dezső darvasi földbirtokos kedves és nagyműveltségű leányát, Róssikát. A szertarást Sulyok István végezte.

* **Athelyezett irgalmasrendi lelkész.** Zsálik Privatust, a nagyvárad irgalmas-rendház lelkészét áthelyezték a pápai rendházba. A köztisztviselőben álló szerzetes tegnap már el is utazott új otthonába.

* **Működnek a kóbor cigányok.** Tegnap éjjel Szabadhegyi Géza bihar-illyei földbirtokos két lovát és két értékes csikóját ellopták. A tettesek valószínűleg a környéken kóborolt cigányok voltak. A csendőrök erélyesen nyomozzák a tetteseket. A nyomok Arad megyébe vezetnek.

* **Ingyen gyógyszer a szegény gyermekeknek.** Dr. Berkovits Ferenc törvényhatósági bizottsági tag indítványt adott be a városhoz, hogy a Sztarovszky gyermekkórház bejáró szegény betegeknek orvosszerekre évenként 1000 koronát vegyen be költségvetésébe a város. A szegények gyógyszereinek árát az orsz. betegápolási alap megtéríti, azonban csak az esetben, ha hatósági tiszt orvos állítja ki a vényt. Ez azonban nagyon megnehezíti a gyermekkórház bejáró betegeknek a gyógyszer beszerzését. Ez okból a város főszámvevője méltányosnak és helyesnek találja az indítványt s javasolja, hogy Nagyvárad városa az 1909. évtől a jelzett célra 1000 korona kiadást iktasson be költségvetésébe.

* **Senki sem felelős.** A múlt év elején az Ermelléken óriási károkat okozott a Kraszna folyó. A megáradt folyónak a gátjait ismeretlen egyének átvágták s a víz elöntötte az egész vidéket. Hosszas vizsgálat indult meg annak kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség a víz kiöntése miatt. Több mint egy éve folyik a vizsgálat, azonban eredménytelenül. A szatmármegyei főmérnöki hivatal mint felelős hivatal az ügyet szintén tanulmány tárgyává tette. A hivatal megállapította, hogy a gátakat nem vágta át senki. A víz úgy önthetett ki, hogy a hidaknál, melyeket a víz elmosott, nem készített a gátépítő megfelelő védőeszközöket

TÁVIRATOK.

A belügyminiszter Londonban.

London, június 25. Gróf Andrássy Gyula, itt időző belügyminiszter tiszteletére Rutkay Vilmos, a kereskedelmi miniszterium attaséja a Savoya-szállóban ebédet adott, amelyen nagyszámu előkelőség, a többi között gróf Fitzmaurice, Gladstone Herbert, Birrell és Hercourt miniszterek továbbá lord Denmau, lord Vnardele és Enr of Perrey vettek részt.

A perzsi forradalom.

London, június 24. Mint egy itteni lapnak Teheránból jelentik, a királyi táborban két nemzeti párti vezért felakasztottak. Kilenc másik pártvezérnek sorsa, akik között van a parlament elnöke is, aggodalomra ad okot, bár a sah megígérte, hogy nem végezteti ki őket. Az angol nagykövetséghez vezető utakat perzsa csapatok tartják megszállva, akiknek parancsuk van, hogy azokat, akik az angol követségre akarnak menekülni, löjék le.

Berlin, június 25. A perzsa követség hivatalosan közli: Teheránban a helyzet komoly, bárha a nép az európaiakat még nem fenyegeti. A saht felháborítja, hogy sok menekült az angol követségen befogadtak. A kozákok megszállják a város kijáratát. Tegnap és ma bombákat dobtak a csapatokra. A perzsa katonaság részt vesz a fosztogatásokban és gyakran pusztán csak ebből a célból bombázza a házakat.

A katonáknak még azt is megengedték, hogy a zsákmányt az ágyukra rakják és a táborba vigyék. A sah megparancsolta, hogy a bazárokat azonnal nyissák ki, mert különben lövetni fogja azokat. A parlament előtti térről még nem vitték el a lovak hulláit. A hőség retentő, a levegő döglötes.

Teherán, június 25. A sah újból lövetett a parlamentre. A képviselők és a perzsa előkelőségek, az angol, német és francia nagykövetségekre menekültek. A német nagykövetségben a menekülteket nem fogadták be — mert nincsenek életveszélyben.

Teherán, június 25. Az angol nagykövetséghez vezető utakat perzsa katonák szállották meg, azzal a parancsokkal, hogy minden menekült le kell löni.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, június 25.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közüti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, június 25.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96

Zab májusra	—	—	—
Zab okt.	—	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	—	6.85
Tengeri jul.	—	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. június 25.			
Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—
Páris vista	—	—	96.50
20 márkás arany	—	—	28.51
20 frankos (Napoleonder)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(76)

X.

Néhány perccel később Sterzl és a tábornok, némán anélkül, hogy csak össze is néztek volna, lementek a Palazzo Venezia lépcsőjére. Kőnn a téren a fiatal diplomatta egy perere megállt és mélyen felsóhajtott.

— Sempály a délelőtti folyamában tanult fogja hozzám küldeni, kérem fogom hogy helyettesítsen — kezdé.

A tábornok némán intett fejével.

— Crespignivel is tudatsai fogom — folytatá — és azután tegyen amit akar.

A tábornok semmit sem felelt. Némán felizgatta Sterzlt. — Csak nem tűrhetem tovább — mormogá, mintegy láztól remegve. S mégis azt hiszi... hogy tán nagyon heves voltam...

A corsóra léptek. Ekkor eléjükbe jött Siegburg, vidáman, mint mindig.

— Örvendek hogy én lehetek az első, ki szerencsét kíván önnek, Sterzl. — kiáltá.

— Mihez pattant fel Sterzl.

— Nővére eljegyzéséhez Sempályval... utoljára még nem is tud róla?

Sterzl összerézzen. — miről beszél... nem értem... dadogott.

— Mit, igazán nem tudja? — kérdé Siegburg. — Tegnap este pattant el a bomba, azaz Nicki bevallotta eljegyzését nővérelével. Oskár, ki eddig mit sem tudott... Jöjjenek, menjünk be ide a kávéházba, mindent elmondok; bizonyos dolgokat nem lehet az utcán megbeszélni...

— Én... nincs időm; — mormogott Sterzl kimeredő szemekkel s ezzel gyors léptekkel Siegburg mellett elrohant. Nyilván tántorgott és járás közben mindenhez hozzátűdött.

— Mt baja? — kérdé Siegburg, ki utánna nézett. — Meg akartam örvendeztetni és... Aztán mondja valaki hogy ismeri az embereket Ez az eljegyzés feltűnést fog okozni Bécsben,

ugy-e. tábornok ur? De én határozottan mellette vagyok. Egy új korszak küszöbén állunk... ahogy ezt Schiller, vagy ki — talán Bismarck mondta. De mi bajuk mindkettőjüknek. Ah! Önök a Palazzo Veneziaából jöttek. — Sterzl és Nicki tán csak nem... vesztek össze... valami félreértés folytán?...

A tábornok igenlően intett fejével.

— No majd kiegyenlítjük — mondá Siegburg vigasztaló hangon.

XI.

Midőn Sterzl visszatért a palazzetóba, ott találta Sempálynak ama bizonyos levelét. A portás a gróf meghagyása folytán a titkári hivatalba küldte. Miután Sterzlt egész nap nem jelent meg a titkári hivatalban, a levél ott maradt. Csak ma hozta el egy szolga a palazzetóba. Miután Sterzl elolvasta, fejét kezébe hajtá.

Rövid időre rá megjelentek nála Siegburg, és az akkori orosz hadügyi attaché, Sempály tanui.

Nem, ez nem volt kiegyenlíthető, — »point d'honneur« a fenforgó esetben nem engedte a kiegyenlítést. Mi a »point d'honneur«... Egy társadalmi előítélet, mely a bonton-hoz tartozik, és... a gavallér vallása!

Sterzlnak, Konstantinápolyba való elutazása előtt, hivatalos ügyben a tizenegy órai esti vonattal Bécsbe kellett volna utaznia. Ennélfogva az ügyet még az nap le kelle bonyolítani. A párbaj időpontjának meghatározását kivéve, Sterzl minden egyebet tanuira, Crespignire és Klinger tábornokra bízott.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK UJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velence >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 40
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	0 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence >	9 17	11 17	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 27	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 26	7 16	9 52
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 24
V.-Velence >	9 00	11 00	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 10	3 30	6 10	8 00	10 44

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Előkészít pótvizsgára.

I—VI. gimnáziumba járó, pótvizsgára vagy felvételi vizsgára készülő tanulók előkészítésére vállalkozik: **felsőosztályu gimnazista.**

Cim e lap kiadóhivatalában.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Felhívás.

A közgazdasági bank r.-társaság 1908. május 10-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy alaptőkéjét 100,000 koronáról 2000 drb. új 200 kor. azaz kétszáz korona névértékű részvény kibocsátásával.

500,000

azaz ötszáz ezer koronára emeli fel s egyúttal a régi 100 drb. 1000 korona névértékű részvényeket 5000 drb. új egyenkint 200 azaz kétszáz korona névértékű részvényt nyel kicseréli.

A 2000 drb. új 200 kor. névértékű részvény kibocsátása a következő módokat mellett történik:

1) a részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak.

2) az új részvényesek az 1909. évi üzleti jövedelemben, a régi részvényekkel egyenlő arányban részesednek.

3) a részvényesek elővételi jogukhoz való igényüket, részvényeiknek lebélyegzés végett az intézet helyiségében való bemutatásával legkésőbb május hó 31-ig gyakorolhatják.

4) a részvények értékében a jegyzéskor 10 százalék azaz husz-husz korona és 3 kor. kiállítás és bélyegdíj fizetendő.

5) A fentmaradó 90 százalék, vagyis 180 kor a következő részletekben és határidőre fizetendő be.

1908. június hó 1-én	30 korona
> július hó 1-én	20 >
> augusztus hó 1-én	30 >
> szeptember hó 1-én	20 >
> október hó 1-én	30 >
> november hó 1-én	20 >
> december hó 1-én	30 >

6) A befizetések után f. év végeig 5 százalék kamat lesz megtérítve s a befizetések természetesen egy összegben, vagy nagyobb részletekben is teljesíthetők.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

Természetes alkólikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és hughyhajto gyógyhatású

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag, tüdő, rekedtség, köhögés, köszvény és bélbetegségeknél

Bor és pezsgőhöz legjobb ital. xx 307.1—50

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás elgányszene. A vendéglős saját te méssé, kiváló borokkal, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkeleiben berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Wallerstein

Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannónia mellett ::

**a bekövetkezett
:: holt idényre ::**

**a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.**

Magy. kir. államvasutak Üzletvezetőség Arad.

16416—1908. II. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetője nyilvános írásbeli egységáras versenyárgyalást hirdet:

Arad állomáson létesítendő távirda ellenőrségi raktár és műhelyépület előállítási munkálataira, megjegyezvén, hogy az építéshez szükséges anyagok közül a falazó és padlóburkoló téglát, a géptéglát, továbbá az oltatlan meszet, cementet, homokot, salakot és tetőfedő cserepet a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetője adja, illetve bocsájta vállalkozó rendelkezésére, a többi építési anyagot pedig elsőrendű minőségben a vállalkozó köteles adni.

Pályázati feltételek, a szerződés tervezet, az ajánlati minta és a költségvetés a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetője pályafentartási osztályában (II. oszt.) 3 korona lefizetése mellett, a hivatalos órák alatt d. e. 8 tól d. u. 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő bélyegjegyek előzetes megküldése után, királyi postán is megkapható. Az építvány tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthetők. Ugyancsak az említett hivatalnál megtekinthetők: a munkák és szállítások kiadására vonatkozó feltételek általános határozatai, az államvasutak vonalain előállítandó épületek leírása és feltételek részletes határozatai is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárából megszerezhetők.

Az ajánlatot 1 koronás magyar okmánybéllyeggel, az ajánlat mellékleteit, úgymint pályázati feltételeket, szerződés tervezetét és költségvetést pedig ívenként 30 filléres magyar okmánybéllyeggel ellátva lepecsételt borítékban a következő felirattal:

>Ajánlat a 16416—908. sz. versenyárgyalási hirdetés alapján a magy. kir. államvasutak Arad állomáson létesítendő távirda ellenőrségi raktár és műhelyépület előállítási munkálataira kell benyújtani, vagy postán beküldeni és pedig legkésőbb 1908. július hó 11-én déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség általános osztályának (I. oszt.) főnökéhez (aradi és csanádi egyesült vasutak palotája I. em. 13. ajtó sz.)

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőjének gyűjtőpénztáránál, hivatkozással a hirdett versenyárgyalás számára akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni, mely bánatpénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítottak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque-forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letehetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó. A bánatpénzt az ajánlat-hoz csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bánatpénzül el nem fogadható.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő, vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított vagy vakart szövegű, pecséttel le nem zárt, sértett borítékban helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótóltag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnának, kötelesek ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbízottal megnevezni és annak képesítését igazolni.

Aradon, 1908. évi június hó.

Az üzletvezetőség.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Mérlegképes könyvelő

német, angol levelező prima ajánlatokkal
egész vagy fél napra foglalkozást
keres. — Cim a kiadóban.

Aranyozó!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget,
hogy szalon és templom aranyozó
műhelyemet Nagyvárad, Kossuth
L.-u 3. sz. Biharmegyei Takarékpénztár
épületéből

Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. sz. az Orsolya
szüzek új bérpalotájába helyeztem át.

Midőn ezt becses tudomására hozom
mélyen tisztelt megrendelőimnek, legyen
szabad megemlítenem, hogy elvállalok rajz
szerint egyszerű kivitteltől a legdiszesebb
kivittelig; Oltárokat, szent sirokat, icon
osztászatokat, templom berendezési részeket
tatarozásokat. Továbbá szalon-butort, kávé-
ház, torony-tetőzet, sirköbötük, tükör és kép
keret aranyozását, azonkívül minden e
szakmába vágó munkák készítését, javitá-
sát, valamint szobrok kijavítását, és fes-
tését.

Ezután is minden törekvéssel oda-
fokot hatni, hogy nagyon tisztelt pártfo-
góimat és megrendelőimet megelégedésére
szolgáljam ki és maradtam b. megerende-
lését kérve, kiváló tisztelettel

GYÓRY JÁNOS

szalon és templom aranyozó.

Kívánatra költségvetést készítek, vidékre saját
költségemen utazok, hogy a felvállalható munkát
megtekinsem. 231

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK- PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagy-
szeben) ad félévi tőkét és kamatokat ma-
gukban foglaló egyenlő részletekben tel-
jesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és
pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 1/2, 32, 35,
40, 41, 44 1/2, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: **Breiten-
stein Frigyes, Bethien-utca 9.**, ki egy-
szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Nyári vendéglő.

Van szerencsém a n. é. közönség
b. tudomására hozni, miszerint az
előnyösen ismert **Karger-féle ven-
déglőt átvettem** és megnyitottam.

Egyetlen vendéglő a hegy tövében.

Állandóan frissen csapolt kőbá-
nyai sörök, országos hírv borok. —
Hideg és meleg ételek.

Figyelmes kiszolgálás. — Tekapálya.

A n. é. közönség szives pártfogását
kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

Roskoványi László,
bérlet.

SIRUP-PAGLIANO a legjobb vértisztítószer.
Feltalálója Girolamo Pagliano florenzi tanár, 1838 óta
állítja elő. Sirup Girolamo Pagliano a legjobb és leg-
biztosabb hashajtószer, mely 1888 óta sok ezer csalá-
dánál a legjobb eredménnyel használtatik. Orvosi
rendeletre minden jobb gyógyszerárban kapható.
Meggzúntat a székrekedést s annak következményeit,
mint vértorlódás a fejbe stb., előmozdítja az anyag-
cserét s vértisztítóan hat bőrkiütések, csúsz, kösz-
vényél stb. Megrendelések intézendők: Girolamo
Pagliano tanár, Florenz (A. 48.) Via Pandolfini. Elis-
merő leveleket és prospektust ingyen és bérmentve
küld a vezérképviselőség: Dr. F. Herzig, Wien, VII.
(A. 48.) Mariahilferstrasse 48. Gyógyszertárak főle-
rakatként kedvező feltételek mellett kerestetnek.

255 1-9

FOGAK

3 koronától feljebb; csafog 5 korona és 8 korona,
aránylag 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-

mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMŰTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK A

„TISZANTUL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

Tisztíts csak

Globus

Fémtisztító-Kivonattal

Legjobb - Fém-Tisztítószer.

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedő
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Ajánlja a következő törvénykönyveket az érdeklődők szives figyelmébe:

A büntetőtörvények és a bűnvádi
perrendtartás kiegészítéséről és
módosításáról szóló t.-c.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881:
LX. t.-c. módosítása és kiegé-
sítése.

Az országos ügyvédi gyám- és nyug-
díjintézeiről szóló törvények.

A közegészségügy rendezéséről
szóló 1876: XIV. t.-c. módosi-
tásáról.

A szeszadóról, valamint a szesz-
termeléssel együttesen készített
sajtolt élesztő megadóztatásáról
szóló t.-c.